

ע-ד-ב

הדר

ע-ד-ב

צב

ציור 9

וקורה, אלא "חצר" היא, וניתרת רק בפסין.⁽⁸⁶⁾

והיכי אמרת שחשוב מבוי להתירו בלחי וקורה אף בבית וחצר אחת?!

אישתיק שמואל!

ומיבעי לן: האם הך שתיקה מלמדת שקבלה מיניה שמואל והודה לרב דבעינן שתי חצרות ושני בתים בכל חצר להתירו בלחי וקורה.

או לא קבלה מיניה.

תא שמע: דההיא מבואה דהוה דייר ביה איבות בר איהי [שם חכם] בחצר אחת, עם עוד דייר באותה חצר.

ועוד היתה חצר אחרת באותו מבוי שהיה שם בית אחד בלבד. [ראה ציור]

עבד ליה איבות להאי מבוי לחיאי [לחי] כדי להתירו, **ושרא ליה שמואל** לטלטל במבוי.

ב-טו לאחר מות שמואל, **אתא רב ענן**, בנו של רב, **שדיה** [השליך] ללחי, מפני שלא היו שני בתים בחצר אחת, ואנן בעינן שתי חצרות שבהן שני בתים, כרב!

אמר איבות ותמה עליו: וכי **מבואה דדירנא ביה, ואתינא משמיה דמר שמואל** [ובא אני מכח התירו של שמואל] — **ניתי רב ענן בר רב** [בר פלוגתיה דשמואל], **נישדייה מן** [כמו "מנן", כלומר: וישליך את הלחי מאתנו?]

ומהך מעשה יש למיפשט בעיין:

שמע מינה — מדהתיר לו שמואל לאיבות — **לא קיבלה מיניה**, ועדיין חולק הוא על רב עד מותו, וסבר דסגי בחצר ובית, וכל שכן הכא.

ודחינן: **לעולם, אימא לך קיבלה מיניה**, והודה לרב.

והבא בהאי מבוי, להכי התירו שמואל, משום דבההיא מבואה הוי בית הכנסת בחצר השניה שהיה בה בית אחד.

וכשהתיר לו שמואל, **חזנא** [השמש של בית הכנסת] **הוא דהוה אכיל נהמא בביתיה, ואתי בייית ככי כנישתא** [היה אוכל בביתו ולן בבית הכנסת].

ומשום הכי התיר לו שמואל, שהרי יש כאן בית, ובי כנישתא בחצר השניה. וכשהשליכו רב ענן ללחי, כבר לא היה לן שם החזן.

ואיבות בר איהי, שהביין שאף עכשיו מותר, ואף דליכא חזנא.

משום **דסבר: מקום פיתא גרים** [מקום האוכל גורם] ולא מקום השינה, וכאילו אין דר שם אדם בבית הכנסת, ואינו מצטרף לשני בתים, ועל כרחך דלא בעי ליה כלל.

ומיהו לקושטא דמילתא, **שמואל לטעמיה** דאמר לעיל דף עג א **שמקום לינה גרים**, וחשיב שתי חצירות ושני בתים פתוחים לתוכו. והשתא דליכא חזנא אסור לטלטל

86. וראה בגאון יעקב שהארץ הרבה בביאור הדיוק.

ע-ד-ב

הדר

ע-ד-ב

צר

ציור 10

(87) במבוי.

הסוגיא הבאה מתבארת על פי הנראה מדברי הריטב"א. ונראה שמפרש כן בדברי רש"י.

אמר רב יהודה אמר רב: מבוי שצידו האחד יש בו חצר של עובד כוכבים פתוחה למבוי [ולקמן יתבאר שהיו שם שני בתים], וצידו אחד של מבוי יש בו שתי חצירות של שני ישראלים, חצירו של אחד מהם פתוחה למבוי, וחצירו של אחד מהם אינה פתוחה למבוי [ויוצאין ממנה לרשות הרבים דרך פתח משלה שלא דרך מבוי], ויש בין שתי החצרות האלו חלון רחב ארבעה על ארבעה, שמועיל בעלמא להתיר לערב החצרות זו עם זו, אפילו הכי, כיון שבצידו האחד של מבוי נמצא עובד כוכבים —

אין מערבין אותו את המבוי עם החצרות דרך חלונות [על סמך החלונות] להתירו למבוי עם החצרות, כדי להוציא מזו שאין לה פתח למבוי את הכלים ששבתו בה, דרך פתחים של החצר השניה, למבוי, ומפרש טעמא בסמוך. [ראה ציור 1]

והוא הדין שאין מערבין אם יש "פתחים" בין החצרות!

אלא אורחא דמילתא נקט, שאין דרך לעשות פתחים בין בית לבית. (88)

אמר שאל ליה אבוי לרב יוסף: האם אמר רב הך דינא אפילו בחצר, שצידו אחד בית

של נכרי הפתוח לחצר, וצידו אחד בית של ישראל פתוח לחצר. ויש באותה חצר בתים נוספים וכל הבתים שבצד זה פתוחים זה לזה בחלונות, אלא ששאר הבתים אין פתוחים לחצר. האם גם בזה אמר רב שאין מערבין כדי לטלטל מבית לבית, על מנת להוציא לחצר דרך בית הפתוח לחצר? [ראה

ציור 2]

אמר ליה רב יוסף לאבוי: אין, אפילו בחצר אין מערבין.

ומפרשינן: **דאי לא אמר — מאי?!**

כלומר: מאי איכא למימר שיהיה דין זה במבוי ולא בחצר, עד שצריך לברר אם אמנם נאמר דין זה גם בחצר, והרי מה לי מבוי מה לי חצר?!

ומפרשינן: אי לאו דאמרה רב בהדיא גם בחצר, הוה אמינא שהוא דין מסוים במבוי.

וטעמא דרב, משום דקסבר אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו שני בתים בכל חצר, ושתי חצירות פתוחות למבוי.

כלומר: עיקר האיסור הוא מפני שאין למבוי היתר לחי וקורה היות שחצר הנכרי אינה חשובה דירה ואינה מצטרפת לעשותו מבוי.

ומחצרות של ישראל אין כאן שתי חצרות פתוחין למבוי. אבל אילו היה העכו"ם מצטרף, הרי יש כאן שתי חצרות פתוחות למבוי. (89)

89. והא דלא אמר בפשיטות: מבוי שאין בו אלא חצר אחת של ישראל וחצר אחת של גוי אין מערבין אותו.

87. שמועת איכות, נתבארה על פי הריטב"א.

88. רש"י וריטב"א. וצריך ביאור, שהרי הריטב"א מפרש שהחלונות בין חצר לחצר.